

Издаје сваке седмице
на читавом табаку.

Претплата, огласи и до-
писи шаљу се уредништ-
ву „Гл. Народа у Н. Сад.

ГЛАС НАРОДА.

Цена је листу:
на годину 3 фор.
на осам месеци . . . 2 „
на четир месеца . . . 1 „
за Србију годишње 4 „

ЛИСТ ЗА НАРОДНЕ СТВАРИ, ПРИВРЕДУ, ПОУКУ И ЗАБАВУ.

ЗА ОГЛАСЕ ПЛАЋА СЕ 5 НОВ. ОД СВАКЕ ВРСТЕ И 30 НОВЧ. ЗА ЖИГ СВАКИ ПУТ, ЦЕНЕ СУ ЗНАТНО НИЖЕ ЗА ОНЕ ОГЛАСЕ,
КОЈИ ШТО ЧЕШЋЕ ИЛИ У ШТО ВРЕМ ОБИМУ ИЗЛАЗЕ У ОВОМ ЛИСТУ.

О ПРОДАЈИ НА ЛИЦИТАЦИЈИ.

У прошлости броју јавили смо како је у
Ст. Футогу кућа једна продата за форинту а
16 ланаца земље за 100 фор. а. вр.

Чули смо многе де на ову белешку врте
главом и смешећи се веле: а то није могуће,
а ми им на то одговарамо: а то јесте могу-
ће и то је јамачно тако. Записник комисије,
која је кућу и земљу продавала то потврђује
а адвокат Карман из Новог Сада, дао је то
у Пештанске велике новине и потписао је
своје име и презиме.

Тај адвокат хоће тиме да покаже какво
је данас време, да то јест тако мало новаца
има да се за форинту може кућа добити. Но
није то што он мисли.

Истина, да је вредност земљи тако пала,
да 100 ланаца земље, која се пре неколико
година продавала за 50 и више хиљада, да-
нас се може добити за десет хиљада, али то
је опет ланац за стотину, а овде је 16 ла-
наца за стотину.

Није да се нема новаца него наш народ
нерадо купује на лицитацији и то прво нај-
више с тога што онај, коме се шта продаје,
прети купцу „он ће ући жив у моју кућу ал
неће изаћи, неће се његово на мојој њиви
окренути“ и т. д. те човек, који може бити
миран од беде и неиде на лицитацију; а дру-
го многи се боји да осим онога што он даде
за кућу на лицитацији мора он и друге ду-
гове онога чија се кућа продаје, на пример
порез општински, парохјал и т. д. плаћати.
Но овога се нетреба плашити. Осим онога
што се на лицитацији даде купац нема ништа
више плаћати за оног чија се ствар продавала.

Још је и то узрок што се у Футогу кућа
за форинту продала, што онај чија је обично
држи „е несме он за тричави тридесет четр-
десет форината продати мени кућу над гла-
вом,“ па кад прва лицитација дође, он се теши:
„то они мене само пробају.“ Но сме богме, и
ту неостаје ништа друго ономе чија је ствар
него да се постара да му буд зашто не оде.
Ту претња не помаже, јер ако ти имаш ку-

ражи претити нађе се. који имају куражи и
не бојати се, па ако ти даље шта почнеш, ту
су четници, па и солдати и буд си кућу из-
губио туд си и одлежао годину или више.

Ако није нико дошао на прву лицитацију
да купи немој се уздати да неће доћи на
другу, Па нек и онда нико недоће немој ми-
слити, да је дуг на ошак изишао. Лицитација
ће се на ново расписати и једаред ће се наћи
купац. Или ако се на првој и на другој не
нађе нико ко озбиљно мисли ствар да купи
нађе се ко ће је онако шале купити за буд
зашто, као ово сада у Футогу и ти плачи по-
сле и чупај косу.

Закон каже јасно да ако се ствар на пр-
вој лицитацији не прода по процени, на дру-
гој се сме испод процене, и то важи за не-
покретне ствари, а покретне могу се одмах
на првој лицитацији испод процене продати.

Непокретности смеду се само онда про-
дати на првој лицитацији и испод процене
кад се сви, којих се тиче, и онај чија се ствар
продаје и они ради кога се продаје сложе и
јасно то исказу пред комисијом.

За то нетреба се уздати у којешта него
ваља бити при продаји па гледати да се по-
годиш са парничаром пре него што дође до
друге лицитације, а код друге ако неби мо-
гао удесити да се прода ствар преко про-
цене или по процени онда ради ма каква у-
зрока уложити ништавну жалбу (протест)
против лицитације, па ћеш добити времена
да се измириш са парничаром, јер кад му
се ствар преда и у грунтовници препише
онда већ тешко иде повратак.

Невреди ту о својој глави радити да са
законом имаш посла. Непомаже ту јогунство
него наука.

За то науку, науку, читај, учи, па ма да
нисис ђак! Нађе се писаца о свему само нека
буде читалаца.

Нека ова једна штета што се у Футогу
догодила неучини да буде једна штета сто гре-
хова него нека буде један грех — незнање. И.

НЕКОЛИКО РЕЧИ О НАШИМ ЦРКВЕНО ШКОЛСКИМ РАЧУНИМА.

Ох како се сладко сећа многи отац прота, па и тотор па и попа, какво то славно време беше, кад су оно оци проте у пролеће кад приспу млади јањци и пилићи, седали на кола и крстарили по своме протопопијату, од села до села од цркве до цркве, од попа до попа, — ти село, морало си дати „воршпан“ да проту бадава возаш а ти општина морала си дати дијурне, — пак остало теби што неостало, — а ти попе и тоторе мораш дати част, пак онда још по штогод напут за протиницу — сира масла јаја и. т. д. — а прота је веле „прегледао рачуне и у ред доводио“. Јест у ред доводио своје дијурне јер сећам се да је садањи К. ки а пре О. ки прота — кад је у О—у био, од једне општине, која је само 5 ф. имала и ових 5 ф. узео, — а рачун а — црква, — мари он за то.

Другог проту познатог реформатора и пророка са С . . . знамо, да је у Р. једном удесио тако да је за један дан до подне прегледао 3 црквена рачуна и за сваки узео 5 ф. чини 15 ф. даље био на испиту у 3 школе и паки по 5 ф. опет 15 : — Ту је код попе се прочитао, пак после подне весео отишао у В. . . . и ту 1 црквени рачун 5 ф. Школски испит 5-10 фр. дакле тај дан свега 40 ф. то је накупио. Сада долази питање је ли што користи отуда било? — Никакве — јер баш су нам онда школе најгоре биле, а црквено имање свугде, да неможе бити горе, — могао би примера ради више општина на неброј навести, где је онда црк. школско имање нула било, а сада при оним истим изворима, те исте мале општиниче иду већ на хиљаде; а то је учинило, што се општине саме за себе старају, што их проте не гуле и рачуне не мрче, — и што свест о самоуправи и само поуздању — и старању за себе самога све више у наш народ продире, — дакле док

се кроз неколико година сви ови извори рачисте, онда ће и свакога најмањег нерета у општинама нестати; —

Зато држим да је излишно, као што су калуђери у Карловачко — Митрополитској епархији потегли истицати и протуривати проте свугде где им места није, — те не били тај протопопски апарат (справу) — могли употребити као машице да штипају преко њих мало своје — добре свећенике и парохијане.

Зато и траже да се црквени рачуни преко проте шаљу, да се све преко проте упућује, напоследку да проте и нека „измиришта“ држе, а то све у томе смеру, да свештеници мало по мало у зависност од прота западну, а ови су обично у калуђерским рукама, — пак ће онда — сиромаша попа, увек од проте зазирати, — а при будућим каквим изборима — моћи ће ваљда под вољу својих Архиепископа, — што више бирача склањати.

Ц. кр. Решкрипт обележио је протин делокруг.

Општине имају посредно са епархиским властима општити, и од воље им стоји хоћеду ли преко прота или управ Епархиским властима своја писма рачуне, и т. д. слати.

Јер ако мало по мало напустимо земљиште на коме стојимо извукоше калуђери асуру а протатама је то само по вољи.

Проте у Митрополитској Епархији имају паре од народа али од каноничне визитације и прегледа записника и рачуна ни трага ни гласа. —

Како је сада време склапању црк. општинских рачуна то ћу с допуштењем Вашим г. уредниче у броју што долази из решкрипта саопштити како се склапају и подносе на преглед цркв. школски рачуни да би и они који решкрипта немају а данас сутра могу тотори или рачуновође бити а и остали чланови цркв. општина то знали. (Наставиће се.)

ЦРТИЦЕ ИЗ ИСТОРИЈЕ.

од

Светозара Савковића.

ШПАРТА.

Јелинска земља или Грчка делила се на три дела: северну, средњу и јужну Грчку. У средњој Грчкој била је земља Дорска. Становници ове дођу у јужну Грчку или Пелопониз, потискујући или подјармљујући староседиоце. Тако дођоше и у југозападни крај Пелопониза, тамо, где струје вали реке Је-

вроте. Староседиоци или им се покорише или се одупреше насиљу њиховом. Тако се у Лаконији, коју Дорјани заузеше, одмах при доласку њиховом образоваше три слоја или сталежа. Први сталеж били су Дорјани, који су иначе звани се *Шпартанци*, у чијим је рукама била власт и господство, а живели

су у вароши Шпарти и у долини Јевроте. Други сталеж били су они староседиоци који се од своје воље покорише освајачима Дорјанима. Они су називани *Периики* или суседи, јер су живели у суседству, у околини Шпартанаца. Трећи сталеж били су они староседиоци, који се одупираху насиљу Дорјана, те их ови оружјем савладаше. Ови су били и у приморској вароши Илу, због чега су и названи *Илоти*. Периики имадоше земље, дајући порез у државну благајницу, а Илоти не имадоше ни какве земље, већ морадоше радити земљу Шпартанаца, дајући им половину плодова.

Освајачима Дорјанима највише је до тога стало било, да одрже власт своју над староседиоцима, особито над Илотима. Ових је било више него ли Шпартанаца, за то су ови морали бити увек на опрезу, морали су стајати под оружјем, да би се одбранили од сваког, особито ненадног нападаја. С тога је цео живот шпартански удешен био по војничкоме начину. Шпарта је била вековечити табор, Шпартанци вазда спремни за обрану и за нападај.

На челу државе шпартанске била су два краља. Двојицу су за то узимали, да би један другог умеравао, од насиља одвраћали.

Поред краљева био је државни савет. Сама реч каже, шта је овоме у дужност спадало. Њему је у дужност спадало да саветује, да савета даје краљу и народу. Је ли требало предузети какво важно државно дело, је ли требало бирати званичнике, водити рат или учинити мир, савет се о томе договорио, он је о свему томе мишљење своје изрицао и предлоге донашао пред — скупштину.

Скупштина била је дакле поред савета најважнија установа шпартанска. Од ње су зависили најважнији државни послови. Она није била као данашње скупштине. Ту нису држани говори или беседе, није, што би се данас рекло, било дебате, него су предлози савета просто примани или одбијани.

У савету било је тридесет чланова: два краља, који су председавали, и двадесет и осам стараца, од којих је сваки морао имати бар шездесет година. Овако старе људе узимали су за то, јер имају највише зрелости и искуства.

Право учествовања у скупштини имао је сваки Шпартанац, коме је било тридесет година. Периики нису имали ни каквих политичких права. Они нису били ни саветски ни скупштински чланови, а ни су могли постати ни званичници. Илоти били су робови.

Из овога, што до сад рекосмо, види се, да је у Шпарти највише власти било у рукама племића, Шпартанаца.

Једино су им краљеви сметали, ограничујући их у њиховој самовласности. За то су они гледали, како ће окрњити краљевску, а раширити племићку владавину. Тога ради даду они што више власти надзорницима, *ефорима*, који су пазили на званичнике, па их на одговор позвали ако се добро не владају. Ови ефори мало по мало толико права и власти себи присвоје, да су и саме краљеве на одговор позивали, бацајући их кад кад и у затвор. Оваком установом племићи су узвисили довршка владавину своју.

Скоро све установе и закони Шпартанаца приписују се *Ликургу*, који беше владалачке лозе, али није хтео примити се краљевска достојанства. Он је хтео да начини од Шпартанаца храбре борце, челичне јунаке, и заиста је у томе успео.

Шпартанци нису марили за науку и уметност, нити за обртност и трговину. Кућу смели су правити само тестером и сикиром, а то за то, да би што простија била. Новац био им је од гвожђа, тежак, како би се отештала трговина и саобраштај, који могаше у земљу унети стране обичаје, те поткопати просте народне установе и особине.

Чим се родило шпартанско дете, одмах су га прегледали, па ако је слабо, бацали су га у провалију горе Тајгета, ако је пак јако, расло је у родитељској кући до седме године, када је држава о њему почела бригу водити. Она га је хранила и васпитала. Телу и телесном ведбању највећа је пажња поклањана. Дете је од малена учено, да поднаша што веће телесне напоре и муке. Ко је могао издржати више батина, тај је важио као бољи момак. Шпартанским младићима било је слободно убијати Илоте.

Шпартански мушкарци ручавали су заједно, по петнаест за једним столом. Обичан ручак била је црна чорба, која је зготовљена од меса у крви куваног, а зачињена само сољу и сирћетом. Осим тога јели су сира, смокава и маслине. Начин живота био је дакле подједнак. Они су и земљу поделили на једнаке делове и сваки је добио један део.

Шпартанци су заиста узори јунаштва и челичности. И жене су њихове биле јунакиње. Једна Шпартанка рекла је опремајући сина у бој и дајући му штит: Ево ти штита, па се врати или с њиме или на њему. Тиме је хтела рећи, да жив не даје штита из руке, јер би срамота била, боље је дакле погинути и на штиту се донети дати, него ли осрамотити се.

Но колико има примера јунаштва и честитости, толико, особито у касније доба, има

и неваљалства и покварености. Има примера да су краљеви умирали од пијанства. За време рата с Атињанима давали су се од ових поткупљивати најодличнији Шпартанци, добијајући годишњу плату.

Цео начин живота, цео развитак Шпар-

танаца био је дакле делимичан, једностран. Они се ни близу не могу упоредити Атињанима, који су свестраније, складније образовали се, развијајући подједнако телесну и душевну снагу, негујући не само војничку вештину, него науку и уметност, занате и трговину.

ПОСЛОВНИ РЕД

за главну скупштину српске православне црквене общине новосадске.

(Свршетак.)

V. О Гласању.

Чл. 25. Кад се какав предмет за доста претресе, председник ставља питање и позива, да се о њему гласа.

Чл. 26. Питање, о ком ће се гласати, председник ваља увек тако да стави, да се може на њега гласати са „прима се“ или са „неприма се.“

Чл. 27. У стављању питања предлог о преласку на дневни ред има првенство над сваким другим предметом.

Чл. 28. Гласање је јавно, и бива редовно устајањем, изузимајући случајеве кад су лични интереси каквог скупштинара на корист или штету његову клонећи се у питању, у ком случају такав скупштинар из седнице изступити мора. Поименце се пак гласати има:

а) ако то 10 скупштинара ишту.

б) ако председник изјави, да другим начином није кадар већину гласова, за једно или друго мњење разабрати.

в) ако је реч о прирезу (§. 26. кр. ур.)

Чл. 29. Кад се поименце гласа броји гласове председник и казује зашто је већина.

Чл. 30. Кад се тајно гласа, перовођа прозива чланове поименце да дају своје гласове; председник предлаже а скупштина бира одбор из тројице, који ће гласове купити.

Чл. 31. При изборима казује за купљење гласова одређени одбор председнику имена оних, који су при гласању највише гласова добили.

Чл. 32. За време гласања нити је слободно говорити, нити наводити разлоге, зашто је ко за ово ил' за оно гласао.

VI. Ко не може гласати

Чл. 33. Чланови скупштински не могу гласати у оваким предметима, који се њих непосредно или лично ил' по имању тичу.

VII. О молбама.

Чл. 34. Све на главну скупштину управљене молбенице морају се писмено пре скупштине дати председнику.

Чл. 35. Ником се не допушта, да у скупштину какву молбеницу или какав саставак донесе и да их тамо прочита.

VIII. О председнику.

Чл. 36. Председник води већање, пази да се одржи мир и пословни ред, упућује да о самој ствари говоре сви они, који су се удалили од предмета, прекида реч сваком говорнику, који ред квари или увредне изразе употребљује, и укорава га за то. Укорени говорници могу одмах после укора искати реч, али само у своју одбрану.

Чл. 37. Ако председник ког говорника за време његовог говора једно за другим двапут укори и то скупштина одбори, не може више о том предмету говорити.

Чл. 38. Ако жагор дуже времена траје, председник опомиње звонцетом на ред, а може и поименце опоменути сваког који немир чини! не узмогне ли успети у томе да се мир врати, одгађа главну скупштину, ал не на дуже од по сата.

Чл. 39. Ко од чланова мир руши, или се тако непристојно влада, да саблазну чини, или ако понашањем својим достојанство скупштине вређа, може га главна скупштина на предлог председников одмах изкључити из оне седнице.

Чл. 40. Председник може у сваком предмету и кад му је воља говорити.

IX. О перовођи.

Чл. 41. Перовођа чита све списе, који се тичу предмета, о којима се већа, бележи имена оних, који хоће да говоре, броји гласове на позив председников, и бележи у записник све скупштинске одлуке.

X. О извршењу одлука.

Чл. 42. Председник и перовођа воде бригу о томе да се све одлуке и налози скупштински изврше.

Чл. 43. Изводе протоколарне издаје председник с подписом својим и са подписом перовође (§. 29. кр. ур.)

Из седнице главне скупштине српске црквене православне общине новосадске 13 (25) Јула 1869 држане.

У ОПШТИНСКОЈ КУЋИ.

Бележник чита по налогу кнежевом о изборном праву бирачком.

(Наставак.)

4. Пописно изасланство може у свом послу употребити: а) бирачке пописе од године 1848 до г. 1872.; б) општинску књигу о управном порезу (тако звану В. табелу); в) gruntовну књигу о земаљском порезу (катастер); г) где се подела земље (комадање) догодила, grunt. књиге о томе.

Власти и званичници дужни су како средотачном одбору тако и пописаном изасланству дати потребне извештаје. §. 33.)

5. Пописно изасланство испитује порез на $\frac{1}{4}$ урб. земље што је најмање порезан, па то јавља средотачном одбору. Ако дође до какве жалбе, ову расправља средотачни одбор. (§. 34.)

6. Општински начелници дужни су бити при попису и потребне обавештаје давати (§. 35.)

7. Нико не мора лично доћи да се пријави за бирача. Али ако би ко ипак дошао ради доказивања свога права, изасланство дужно га је преслушати. (§. 36.)

8. Како при првом попису тако и при годишњој поправци пописно изасланство готови попис за сваку општину особито, па пошто пописни табак својеручно подпише и свој посао заврши, одмах га шиље средотачном одбору. §. 37.)

9. Сваки се бирач може само у један бирачки списак уписати, и то у оном месту, где му је било редовно становање кад је чињен попис. Али на захтевање његово може бити и у другом бирачком месту уписан за бирача, ако му је тамо непокретно добро (земља или

кућа) трговина, фабрика, или прометна радња, која му даје бирачко право.

Али који по старом праву (§. 2.) или као научењаци (§. 9.) хоће да буду бирачи, само онде могу бити за бираче уписани где им је редовно становање. Ако би било сумње о редовном становању, онај који тражи бирачко право, може сам назначити, у коју општину или у који део вароши жели да се узме за бирача.

Који пак по непокретном добру, трговини, фабрици или прометној радњи траже бирачко право а ово би могли вршити у више бирачких срезова, на вољи им стоји да бирају срез, где хоће да бирају.

Министарство унутрашњих послова шаље за попис потребне табаке. (§. 38.)

10. Годишња поправка пописа, исто се тако свршује као и први попис. При поправци изостављају се из бирачког списка сви они који су умрли или бирачко право изгудили, а напротив који су међутим право задобили, а још нису уписани, или желе да се из једног списка у други преместе, и ти треба да се у бираче упишу. (§. 39.)

11. Средотачни одбор дужан је сваке године у прве дане маја наредити што је потребно за годишњу поправку бирачког списка. Пописна изасланства пак довршују своју пописну радњу тако да средотачни одбор на темељу података од те пописне радње може почети склапати бирачки списак 15 јуна сваке године. (§. 40.)

(Наставиће се.)

ИЗ ПРИВРЕДЕ.

ШТА НАМ ВАЉА РАДИТИ.

(ПРАВО ПРЕШТАМПАЊА УЗДРЖАНО.)

(Наставак.)

Месеци фебруара, као што сам напоменуо најзгодније је ђубрење, у сваком погледу и по сваком начину.

У сваком погледу најбоље је; што је у фебруару најмање инога рада, што марвено ђубре неће изветрити, јер ће се на скоро заорати, и најпосле што протрула слама, плева и други одпадци, или ће иструнути, или дају се на њиви лако сажећи. —

Начин ђубрења у општој економији, газдинству, тројак је, минералан: кречем, гипсом,

песком, малтером; животињски: одпадцима од марве, човека, и перади (о гуану код нас неможе бити разговора) и најпосле зељским потрошцима, који се опет у две врсте подељују, у суву и зелену.

Биљско суво ђубре је, слама, плева, кукурузовина, лишће од дрва, коровина, и у опште суво биље, покошено или стојеће.

Биљско зелено ђубре је, кад се посеје на орахој земљи: вика, детелина, елда, лупина, на често кукуруз или сирак, те се како до колена узрасте заоре.

Минерално ђубрење препоручио би нашим гавдама само креч и гипс, и то на посипање: детелине, луцерке, вике и елде, да ји бувач или власуља необвлада; ђубрење кречом и гипсом чини се рано зором или доцне у вече за росе и то у марту, априлу и мају — равуме се да креч и гипс мора прашињав бити.

Животињско ђубре најбоље је пернато, нарочито голубије, но то се само за баште, и бостане употребљује. Од животињски одпадака прво је овчије, говеђе па коњско и свињско, коњско и свињско нечисто је, те често неузварено семе оће на њиви да и

клија, те посејано биље меша и прља. Обичног животињског ђубрета ваља рачунати добра кола на квадрат; како се изнесе ваља га на 1 и 2 палца разастрти, пак што пре заорати, овако заорано ђубре подмладило је њиву на 4—5 година, ако је дебље разастрто и на 7—8 година.

Ди је доста марве и пиће најбоље је бацити се на животињско ђубрење.

Биљско ђубрење је, само за бакоње, (веће газде), и то најсигурније је детелином и честим мукурузом. Но о томе при детелини и мукурузу.

Продужиће се.

ДОПИСИ „ГЛАСУ НАРОДА.“

Стапар 13. фебруара 1875. г. Код нас од три у месту налазећа се школ. здања, једва би се могло казати, да је једно само нешто на школу налик! и то је „млађа мушка школа“ а она друга два „стара мушка школа и женска школа“ баш ни са ког гледишта за школе нису. Прво с' разлога тога, што су обе увучене у неке тесне сокачиће, који се више у башчетинама налазе; друго врло су старе, по препотопском азету зидане, трском покривене и без никаквих за учитеље нуждних и прописаних стаја. Школ. собе тако су узане, тескобне и мрачне, да више личе на „аришта“ не жели на „училишта“ — у њима је због тог прашина така, да морају — гутајући је — осипљавити и учитељи и деца. Отварање школ. прозора и ветрење нејде — јер тиме би тек од зла горе направили; почем су нам обе те школе свуд у наоколо суседским шталама и ђубретом окружене, из којих познат амонијак сав школ. ваздух, који деца у себе усису, кужи и трује!

Наша школ. епархиска, па и државна власт, више је пута до душе „званично“ казала, да ова два школ. здања, никако за школе нису, и позивала је општину, на подизање нови здања — али све бадава. Небоје се данас школ. општине својих предпостављених власти баш ни за лек! И то све за то, што виде, да оне само заповедају, да ово или оно мора бити, а после негледу и непита нико од тих власти, једи то, и то, што се тако строго заповедало — извршено или не! И ако је ово посљедње — невуче никог зато на одговор, нити га силом и снагом закона прерава на остварење својих наредаба.

Недавно купила је наша општина једну врло лепу кућу, тако звани „ишпанов квартал“ (бивше коморско добро) једни би сад хтели, да ово новокупљено здање, буде „варошка кућа“ други „бележнички стан“ а трећи опет „парохијални дом“ а за школе, које су нам као залог леба нуждне, нико — ама баш нико незаузима се! Па и сами мест. школ. одборници који су по свом позиву највећма се дужни за школ. здања бринути, јавно свагда и на сваком месту се

изражавају и казују: да су им постојећа школ. здања добра, — да њима боља од ових не требају — ово је баш срамота!

По мом мишлењу, овај „ишпанов квартал“, који врло леп свуд у онаколу простор има, ваљало би довидати, и у њега обе горепоменуте школе сместити; јер ове су нам за сад далеко прече и од — варош. куће — бележнич. стана — па и парохијалног дома. —

Имам вам одавде јошт и то јавити како учитељи по 6—7 месеци немогу да своје криво заслужене плате добију! Затворити учитеље у школу као тицу у кавез, и недати им права, никуда се помаћи да себи и својој породици кору леба зараде — а овамо им по толико месеци плату недати, то је и сувише ужасно!

Наша црквена општина, има велики новчани капитал, који јој доноси врло лепу годишњу камату. Одономадне заиска мест. поглаварство (јер нас полит. општина плаћа) од цркве на кратко време у зајам новаца, да учитеље исплати па шта мислите, црквена управа, као главна мест. школ. власт га одби и нехте ништа дати. А што учитељи цркву бесплатно служе, и у њој и гладни и жедни, преко целе године поје — да им хоће душа на лакат да изађе — о том нико нетаре главе. — Ово је више него грозно! Предпостављене више власти, све ово из јавних листова чују и знају, па ипак као звона на велики петак. —

У Новоме Саду, 16. фебруара. У ајмашком крају, у стојкушином сокаку патила се једна првородкиња осам дана са порођајем и за то време ишао је муж јој, који је сиромаш бостанџија као и ја, два пут по варошку бабицу, но ни једна нехтеде доћи. Ишао је и доктору варошком, не оном најстаријем, но и овој дође два дана после, кад је већ свршено било. Породица је мртво родила у недељу прошлу. Овај господин дошао би јамачно пре; али кад ја запитао бабицу, (која није варошка, него сиротиња смиловала се на себи равне,) *ist er arm* (је ли он

сиромаш) и ова одговорила, да јесте, онда је добро што је и после два дана дошао. Бабица хоће фијакер. а човек сиромаш нема ни леба а не да ва кога плаћа. Једној је 45 година како је бабица па њој треба помоћ а не да она друге двори. Ово вам господине јављам, да се зна како се сиротињи чини, кад она што тражи;

а кад се ми дан два задоцнимо са општинским наметом, одакле се доктор и бабица, плаћа онда нам ешкучија и кућу с главе продаје. Видићемо хоће ли на скупштини варошкој општинари они, које смо ми бирали ва ово питати. Мило им је било кад смо их и забрали.

Ш О Д Л И С Т А К.

СТАРА КАЧАРА.

(Наставак.)

„А шта да се бојим“ промрмља најпослед „ако дође до густа, знаћу се помоћи, један крст ћу на се бацити, и с' тим ћемо свршити“.

Брава шкрипну, врата одскочише, и Штева беше у тој тајанственој „качари“.

Обазре се. Свуд тишина, нигде ни живе душе. Само му се учини, да је нешто шушнуло у најзадњем кутићу. Хајд' там).

„А ког беса ти ту радиш Пајо?“ викну Штева, кад опази у том тајанственом куту свога друга.

„А који тебе бес, овамо дотера?“ питаше онај из буцака.

„Дођох да се упишем у ђаволски рабош, треба ју ми“ одговори Штева.

„Ха, ха, ха, у ђаволски рабош!“ црекаше се онај „и ти си зар један од оних глупака, који мисле да је ово станиште зли духова,“

„Но, па то је чиста истина“.

„А, ја ти велим да је препредена лаж. Седи амо на камен, да ти одгонетам, ту вагонетку. Но што буде речено, нек остане међу нама. Слушао си ваљада, да је мој баба из солдације утекао?“

„Слушао сам“.

„Нега гонише. Он се побоја за своју главу, и тражаше уточишта, где ће сигуран бити, док га гониоци незабораве. Док не нађе ову „качару“. Он се у њој настани, да би се скрио од будна ока његове потере. Трпио је оскудицу. Глад га стаде морити, он постаде ловов. Гониоца више небеше, ал' он се несмеде свету покасти, јер му савест небеше чиста. Он нађе присталица. Из ове качаре излетала је чета, и повраћала се пуних руку, што отеше од сељана. Ова качара отуд постаде, као што сељани мисле „нечиста“. То је повест ове „старе качаре“, и сад знаш какви зли духови у њој станују.“

„Потпуно појмим“ рече зачуђени Штева „а ко би врага, на такве мисли дошао“.

„Ти нешто“ настави Паја „кад отојич спомену ђаволе, рече, да их потребујеш, нашто?“

„И потребујем. А пошто си ти тај ђаво, то ми мораш у помоћ притећи“.

Сад Штева исприча свом другу, све што знађаше о Мари, и рече му, да се заклео, е ће је ма на који начин добити.

(Свршиће се.)

ПЕСМА ОЧАЈНИЦА.

Еј де си клети Вуче
Што изда српски род!
Сејо си чудно семе,
А гајило га време,
Сад ти је зрео плод!

Још су нам срца жива, —
А то је твоја њива;
Примило с' врашко дело,
Семе је твоје зрео —
Чекамо косу ми.

Ми знамо шта нам прети —
Дигни се Вуче клети
Па семе своје жњи!

Нећемо живети више;
Нек нам се име збрише;

Нек падне стари лав
У заборав!
Кад мора — нека буде
— Та живот иште људе,
И људи чине свет.
А бити служи слуга,
А бити свету руга,
Продат се својој штети,
Па тако живет штети,
Ко хоће нек је — клет!

(Ову смо песму нашли у црно нојно доба, без потписа пишчева; по руци непознајемо га, но песма је слика овог садашњег стања нашег, и ва то је штампано да се не изгуби.

Уредн.)

Л И С Т А К.

ШТА БИВА ПО СВЕТУ.

— Офенхајм, који је био тужен да је преварио државу, кад је жељезницу, градио, проглашен је од суда у Бечу, да није крив.

— Кнез Црногорски јавио је конзулима у Котору и Скадру да распра подгоричка Још није свршена. Од на смрт осуђених Турака побегла су и последња тројица. Посланик руски Игњатијев имао је због тога са турским министром жестока разговора.

— Нови су министри у Пешти ово: Бар. Бела Бенкхајм председник и министар око краљеве особе: Коломан Тиса минист. унут. дела, Коломан Сил финансије, бар. Лајош Шимоњи трговине, Бела Перцел правде, Тома Пехи (Пешти?) комуникације. Трефорт Сенде и гроф Пејачевић остају.

РАЗЛИЧНОСТИ.

(Како се лепо даду хуље ухватити од паметна света.)

Једном сељаку украду најбољег коња из кошаре. После неколико дана оде тај сељак на вапшар десет миља далеко, да купи другог коња, јер му је прека нужа била за орање. Идући кроз вапшар коњски задиви се кад опази свог рођеног коња, што му је нестало пре неколико дана. Он га ухвати за улар и повиче „ово је мој коњ! пре четир дана ми је нестало“. Ти се вараш, пријатељу“, рећи ће продавац. „Тај је коњ у мене већ више од године дана. То није твој коњ; али мож' да је налике на твог коња.“

Сељак брзо поклопи коњу очи рукама пак ће запитати: „е добро! кад велиш да је тако давно у тебе, дедер бога ти реци ми, којим оком невиди?“

Овај, што је доиста коња украо, али није баш мотрио да л' је коњ ћорав или није, нађе се у великој запари незнајући шта да рекне. На послетку уздајући се да ће погодити рече одважно: „левим оком невиди“. „Ниси погодио, пријатељу“, рећи ће му сељак. „А! јест', куд сам се ја део; та десним оком невиди! да! да! тако је.“ Повиче са свим поуздано коњокрадица.

На те речи отклони сељак коњу очи па ће рећи: „Е! сад је јасно, да си ти лопов и лажа. Погледајте, људи, овом коњу невали ништа. Здраве су му очи обадвоје. Ја сам њега само за то питао, да га ухватим у лажи и да врађу обелоданам.“

Све вапшарије у на околу повичу: „тако је, брате, тако је! ово је лопов и лажов! Коњ је твој, води га“. На то наиђу и латови те отерају коњокрадицу у затвор а сељак лепо одведе свог коња кући. —

(О Султановом расипању блага) пишу, да је прешло сваку меру. Он има скоро толико жена колико и Соломон, само нема његове памети. Обале боспорске покрио је сгоростасним палатама, које најбогатије украшује. Ту скоро тумарао је по читавом свету један његов посланик да нађе највеће и најскупоценије лонце за цвеће. Деведесет и четир чинија разних ђаконија износи се сваки дан пред Султана, који увек сам једе. У својој штали има 800 коња. Новац узајмљује на највећи интерес, и да плати интерес прави нове и нове дугове. 1862 године имала је Турска 110 милиона фор. дохода, а сада јадан народ, а понајвише сиротиња раја, даје држави 180 милиона. До кримског рата, није Турска имала никаквог дуга а сада има хиљаду пет стотина милиона, за то је цар Александар недавно рекао: Турска је свршила, чим јој нико не усхте дати новаца у зајам.

(Сироти доктори.) Кад је хинески цар умро, разасло је најстарији Мандарин по свој земљи овај телеграм: Данас је цар умро. На место му, долази његов син а најстаријем доктору одрубљена је по адету нашем одмах глава. Кинези плаћају доктору док су здрави, а кад се поболу бију га по табани.

(За судце у Хрватској и Славонији) расписан је стечај од 21. Фебруара (5 марта.) о. г.

(Девојка на отражи.) У Кашави ово дана беше један солдат између 10 и 12 сахата ноћу на стражи. Он беше вереник девојци некој, која је чекала на одпуст његов, па да се венчају. Зима је у Кашави јача по ова доле. Војник се потужи вереници, а ова узме његово јапунице и пушку па стане на стражу, а веренику рекне да отрчи у оближњу крчму да се огреје. Овај оде но међу тим се стража мењала и нова стража затвори женског стражара, а по томе и вереника јој, кад се вратио.

(Народни учитељи пештански код Деана.) Ово дана беху учитељи пештански, да моле Деака, да се у законски нацрт за пензије учитељске узме и тај §. да они, који више улагали буду, могу и већу пензију од 300 ф. а. вр. добити. Деак их је љубавно дочекао одобрио им је што се за бољак свој старају од кога иштемо добру радњу, морамо му дати и добру плату, па је том приликом преповедао како је он познавао учитеља који је имао на годину 5 ф. а. вр. те патећи се увек зловољан био и депу тукао. Дође испит годишњи и он пре распуста запита децу имали који од вас да није што од мене добио? Једно дете устане и рекне: ја. Учитељ га изведе на поље и одвали му неколико и дода: тако и мене твој отац части.

(Шта је то?) Млекарица доносила је за 2 ф. а. вр свако јутро редовно једну холбу млека. Господар шаливчина рекне јој, да он неће више млека него нека долази за 2 ф. свако јутро и каже: добро јутро и оде на траг. Млекарица пристане али не издржи ни десет дана. За два форинта месечно даје 30 олби млека и долази редовно сваки дан, а да недаје млека неможе да долази редовно ни десет дана.

(Протеривање учитеља са стране из Босне.) Везир у Босни наредно је да сви учитељи са стране сместа иду из Босне, и да се по свој земљи мора учити турски језик.

(Истурчило се 1874 г. у Босни) 1173 које мушкиња, које женскиња.

(Ешкучија несме дирати у плату учитеља) на народним и грађанским школама, у дољној Аустрији ма коме они били дудни. Ово би требало и у Маџарској да закон буде. Буд је толика плата да једва за лебац залеже туд и да се закида.

(Не играј се са оружјем.) У једном месту у Бачкој даде неки човек једном калфи двоцев пиштољ на поклон, рекавши му да је празан. Исти калфа мете капсулу на једну цев од пиштоља и опали из несташлука на слушкињу. За тим кад боље посмотри види да је једна цев пуна. И да је на њу метуо капсулу убио би с' места сироту девојку а себе унесређио.

Као тужни отац рањеним срцем својим изјављујем овде најтоплију благодарност моју: Митровчанама: пречаст: г: Проти У: М: и парох: Свештенству: благород: п веленоштованим грађанима: г: учитељима; у опште свима и свакоме, који по Хришћанској љубави — при погребу моје миле кћери Катарине удате В: Марковић саучествоваше и отличну почаст учинише до мрачнога гроба испратитивши је.

У Батајници 6: фебр: 1875.

Ожалосћени отац
Арон Ђукић.
парох.